

خبرنامه تحولات انرژی (۲۴)

دوره دهم

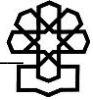
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۶۴۶۵
خردادماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱ خلاصه مدیریتی
- ۲ ۱. بررسی وضعیت بازار نفت در هفته نخست ماه می ۲۰۱۹
- ۴ ۲. امضای قرارداد ۵۳ میلیارد دلاری عراق با شرکت‌های اکسون و پتروچاینا
- ۵ ۳. عربستان سعودی و تحریم‌های ترامپ علیه ایران
- ۶ ۴. وضعیت واردات نفت هند از ایران پس از لغو معافیت‌ها
- ۷ ۵. عوامل مؤثر در افزایش عرضه نفت غیر اوپک از سال ۲۰۱۸
- ۱۰ منابع و مآخذ

خبرنامه تحولات انرژی (۲۴)

دوره دهم

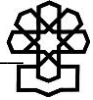
خلاصه مدیریتی

- بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، پایان معافیت‌های واردات نفت از ایران و تشدید ناآرامی در ونزوئلا و جنگ در لیبی همگی در پیش‌بینی این آژانس برای قیمت‌های بالاتر نفت نقش داشته‌اند. انتظار می‌رود تولید نفت آمریکا به ۱۲/۴۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۹ و ۱۳/۳۸ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۰ بالغ شود.
- مقامات عراقی به منظور توسعه میادین نفتی جنوب، یک قرارداد ۳۰ ساله با شرکت‌های اکسون موبیل و پتروچاینا منعقد کرده‌اند.
- منابع رسمی هند اعلام کردند، دریافت نفت از منابع جایگزین نفت ایران، موجب تأثیرات مالی و فشار بیشتر بر اقتصاد هند خواهد شد و با خرید نفت بشکه‌ای ۷۵ تا ۸۰ دلار فشار بر لایه واردات این کشور نیز افزایش خواهد یافت.
- در پی شدت اعمال تحریم‌های آمریکا علیه ایران، دولت عربستان اعلام کرد به منظور پاسخگویی به تقاضای بازار از دست رفته نفت ایران، به ویژه مشتریانی که به توقف واردات نفت از ایران مجبور هستند، برای ماه ژوئن تولید نفت خود را افزایش خواهد داد.
- بر اساس گزارش سازمان اوپک؛ میزان عرضه نفت غیر اوپک در سال ۲۰۱۸ با رشد قابل ملاحظه ۲/۹۱ میلیون بشکه در روز همراه شد که نسبت به سال ۲۰۱۷، سه برابر افزایش یافت.

۱. بررسی وضعیت بازار نفت در هفته نخست ماه می ۲۰۱۹

بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش «چشم‌انداز انرژی ماه می»، میانگین قیمت نفت برنت در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به ترتیب حدود ۶۹/۶۴ و ۶۷ دلار در هر بشکه در نظر گرفته شده که به ترتیب ۶/۸۶ و ۵ دلار بالاتر از پیش‌بینی ماه آوریل این آژانس است. همچنین میانگین قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت در سال‌های مذکور به ترتیب حدود ۶۲/۷۹ و ۶۳ دلار پیش‌بینی شده که به ترتیب ۶/۶۶ و ۵ دلار بالاتر از پیش‌بینی ماه قبل بود. این آژانس در گزارش اخیر خود اعلام کرد قیمت‌ها برای چهار ماه متوالی در سال جاری افزایش داشته که منعکس‌کننده افت ذخایر جهانی نفت است و دورنمای ریسک‌های مربوط به تأمین نفت را تشدید می‌کند. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، پایان معافیت‌های صادراتی نفت ایران، ناآرامی در ونزوئلا و جنگ در لیبی همگی در پیش‌بینی این آژانس برای قیمت‌های بالاتر نفت نقش داشته‌اند. انتظار می‌رود قیمت‌های بالاتر نفت، تولید نفت آمریکا را افزایش دهد و تولید این کشور در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به ترتیب به ۱۲/۴۵ میلیون بشکه در روز و ۱۳/۳۸ میلیون بشکه در روز می‌رسد که به ترتیب ۱۵۰ و ۳۵۰ هزار بشکه در روز بالاتر از پیش‌بینی ماه پیش است (بولتن روزانه امور بین‌الملل شرکت ملی نفت، پنج‌شنبه ۱۳۹۸/۲/۱۹).

بر اساس پیش‌بینی این آژانس، میانگین تولید نفت اوپک در سال ۲۰۱۹ به ۳۰/۲۹ میلیون بشکه در روز و سال آینده به ۲۹/۸۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید که ۲۴۰ هزار بشکه در روز و ۴۲۰ هزار بشکه در روز کمتر از برآورد قبلی است. کشورهای عربستان، امارات، کویت و روسیه در جبران کمبود نفت ایران در بازار پس از عدم تمدید معافیت‌های آمریکا، حجم تولید نفت خام خود را افزایش خواهند داد.

تولید نفت ونزوئلا در ماه آوریل به ۸۳۰ هزار بشکه در روز رسیده که ۱۰ هزار بشکه در روز کمتر از سطح تولید ماه مارس بوده و در مقایسه با تولید ماه آوریل سال ۲۰۱۸ به میزان ۷۰۰ هزار بشکه در روز کاهش نشان می‌دهد. به گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، تولید نفت ایران در ماه آوریل ۲/۳ میلیون بشکه در روز بود که ۳۰۰ هزار بشکه در روز در مقایسه با ماه مارس کاهش داشت در حالی که تولید عربستان در همین مدت با ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش، ۹/۹۵ میلیون بشکه در روز بود.

طی هفته نخست ماه می، میانگین تولید نفت پالایشی آمریکا ۱۶/۴ میلیون بشکه در روز بود که ۴۱ هزار بشکه در روز کمتر از متوسط تولید نفت هفته قبل از آن بود. پالایشگاه‌های این کشور با ۸۸/۹ درصد از ظرفیت عملیاتی خود در هفته گذشته به فعالیت پرداختند. تولید بنزین نیز در آمریکا افزایش یافت و به طور متوسط به ۱۰/۱ میلیون بشکه در روز رسید. تولید سوخت‌های تقطیری طی هفته گذشته در این کشور کاهش یافت و به طور میانگین به ۵/۱ میلیون بشکه در روز رسید.

همین طور کاهش اندک در سطح موجودی ذخایر نفت خام آمریکا طی هفته گذشته باعث افزایش اندک در سطح قیمت نفت خام بود. فشار ناشی از نگرانی‌های مربوط به اشباع بازار نفت نیز در بازار حکمفرماست، بدین ترتیب قیمت پایانی نفت برنت در بازار ICE لندن برای تحویل در ماه فوریه با چهار سنت (کمتر از ۰/۱ درصد) افزایش، در سطح بشکه‌ای ۵۲/۲۰ دلار قرار گرفت. قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمدیت در بازار نایمکس برای تحویل در ماه فوریه نیز با ۷۲ سنت (۱/۶ درصد) افزایش، در سطح بشکه‌ای ۴۵/۳۳ دلار رسید (گزارش هفتگی نفت اداره اطلاعات انرژی آمریکا، هشتم می ۲۰۱۹).

متوسط قیمت نفت سنگین و سبک صادراتی ایران در بازار فوب خلیج فارس به ترتیب ۶۹/۹۸ و ۷۰/۴۸ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به هفته قبل از آن به ترتیب ۱/۷۸ درصد و ۱/۹۶ درصد کاهش یافت.

۲. امضای قرارداد ۵۳ میلیارد دلاری عراق با شرکت‌های اکسون و پتروچاینا

مقامات عراقی به منظور توسعه میادین نفتی جنوب، یک قرارداد ۳۰ ساله با شرکت‌های اکسون موبیل و پتروچاینا منعقد کرده‌اند.

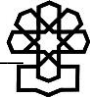
میزان سرمایه پیش‌بینی شده برای این قرارداد ۵۳ میلیارد دلار است که انتظار می‌رود برگشت سرمایه این قرارداد به ۴۰۰ میلیارد دلار طی دوره اجرا برسد.

این قرارداد به منظور توسعه دو میدان نفتی نهرین عمر و آرتاوی و ایجاد زیرساخت‌های عرضه آب به میادین جنوب است تا سطح تولید این میادین حفظ شود. نتیجه این پروژه ادغام تولید میادین نهرین عمر و آرتاوی است تا سطح تولید از ۱۲۵ هزار بشکه در روز کنونی به ۵۰۰ هزار بشکه در روز ارتقا یابد.

با وجود چالشی بودن قراردادهای بلندمدت، شرکت‌های اکسون موبیل و پتروچاینا همچنان از آن استقبال کرده‌اند. اگرچه عراق اعلام کرده که در آینده ظرفیت تولید هفت میلیون بشکه نفت را در روز دارد، اما مباحث حاشیه‌ای نظیر موقعیت سیاسی و اقتصادی مانع این امر شده و شاید این ظرفیت به سطح پنج میلیون بشکه در روز برسد.

شرکت‌های اکسون موبیل و پتروچاینا علاوه بر افزایش سطح تولید دو میدان نفتی نهرین عمر و آرتاوی، در بخش دیگری از قرارداد، خط لوله جدید صادراتی از میادین جنوب به سمت دریا خواهند ساخت و پروژه تزریق آب را برای میادین جنوب اجرا خواهند کرد.

در بخش دیگر قرارداد، بیش از ۱۰۰ میلیون فوت مکعب گاز از دو میدان نفتی فوق تولید خواهد شد، البته عراق یک تولیدکننده کوچک گاز طبیعی است و بخش عمده نیاز داخل را از طریق ایران جبران می‌کند. به گفته مقامات آمریکایی یکی از راه‌های جدایی عراق از ایران و عدم وابستگی آن به منابع گاز ایران، ورود شرکت‌هایی نظیر اکسون موبیل و توسعه این بخش از منابع انرژی عراق است و این در حالی است که به گفته سفیر ایران

در انگلستان، آمریکا با علم به عقد قرارداد عراق با اکسون موبیل همچنان در این شرایط اجازه مبادلات انرژی با ایران را به این کشور داده است.

البته به نقل از خبرگزاری رویترز، تحریم‌های آمریکا علیه کشورهایی است که از ایران فقط واردات نفت دارند و عراق هیچ‌گونه واردات نفت خام از ایران ندارد و بنا به گفته‌های عبدالمهدی، وزیر امور خارجه عراق، این مگا پروژه از سال ۲۰۱۵ کلید خورده و به اقتصاد و بخش نفت عراق مرتبط است و هیچ گونه ارتباطی با تحریم‌ها و روابط دو کشور ندارد.

یکی از مزایای این پروژه علاوه بر افزایش سطح تولید نفت خام عراق، گسترش ثبات حضور شرکت‌های اکسون و پتروچاینا در منطقه خاورمیانه است (اوایل پاریس، ۸ می ۲۰۱۹).

۳. عربستان سعودی و تحریم‌های ترامپ علیه ایران

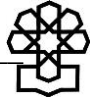
بر اساس گزارش بلومبرگ، به دنبال شدت اعمال تحریم‌های آمریکا علیه ایران، دولت عربستان اعلام داشته به منظور پاسخگویی به تقاضای بازار از دست رفته نفت ایران، به ویژه مشتریانی که مجبور به توقف واردات نفت از کشور شدند، برای ماه ژوئن تولید نفت خود را افزایش خواهد داد.

مقابلاً کشورهای نظیر عراق، کویت و امارات نیز از عربستان سعودی در این امر تبعیت خواهند کرد و این در حالی است که بر اساس اظهار نظر کارشناسان، نفت عرضه شده توسط ایران مطابق با نیاز مشتریان خاص خود طراحی شده و از نظر فنی و کیفی بر مبنای نفت ایران ساخته شده است، اما کیفیت و نوع نفت صادراتی عربستان و سایر تولیدکنندگان بزرگ با نفت ایران متفاوت است. عربستان و سایر کشورهای عمده تولیدکننده نفت در صورتی که آن کشور مصرف‌کننده از ترکیب چند نوع نفت استفاده

کند می‌توانند پاسخگوی بازار باشند که این امر نیز باعث افزایش هزینه‌های آن دست از مشتریان خواهد شد.

۴. وضعیت واردات نفت هند از ایران پس از لغو معافیت‌ها

بر اساس داده‌های آماری وزارت صنعت هند، در سال مالی گذشته واردات نفت از ایران در حدود ۹ میلیارد دلار بوده است. منابع رسمی هند اعلام کردند، دریافت نفت از منابع جایگزین، موجب تأثیرات مالی و فشار بیشتر بر اقتصاد هند خواهد شد و با خرید نفت بشکه‌ای ۷۵ تا ۸۰ دلار فشار بر لایه واردات نیز افزایش خواهد یافت. به گفته شبکه خبری ان‌تی‌وی، ایران در حالی نفت به هند صادر خواهد کرد که مبلغ آن را با اعتبار ۶۰ روز دریافت کند و حتی هزینه بیمه محموله نفتی را دریافت نمی‌کند. در پی تصمیم آمریکا، هند در هفته جاری از واردات نفت خام از ایران خودداری کرده است. دارمندرا پرادان، وزیر پتروشیمی هند در ماه گذشته اظهار داشت، دولت مرکزی برنامه‌ای قوی برای عرضه مناسب نفت خام به پالایشگاه‌های هندی دارد، منابع اضافی از دیگر کشورهای عمده تولیدکننده نفت تهیه می‌شود و پالایشگاه‌های هند به طور کامل آماده پاسخگویی به تقاضای ملی برای بنزین، گازوئیل و دیگر فراورده‌های نفتی هستند. به گفته شبکه ان‌تی‌وی، با اتمام زمان معافیت تحریم‌ها، دولت مرکزی هند تاکنون هیچ موضع رسمی در مورد واردات نفت ایران اتخاذ نکرده است، این در حالی است که در ماه آوریل واردات نفت از ایران توسط هند ۵۷ درصد کاهش یافته است (خبرگزاری ایرنا، ۱۸ اردیبهشت).

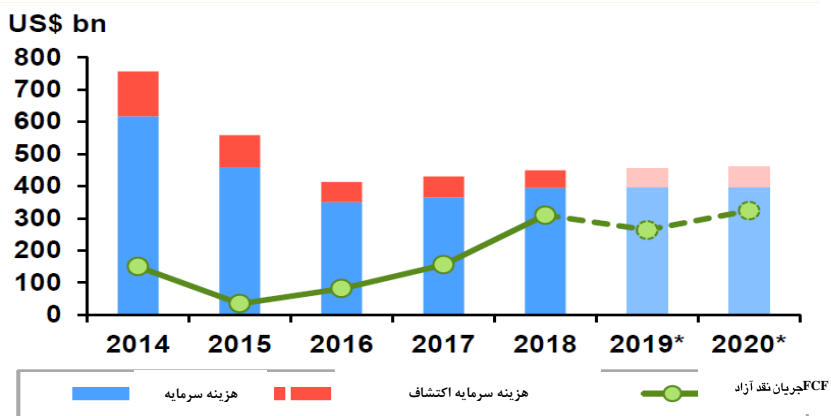
۵. عوامل مؤثر در افزایش عرضه نفت غیر اوپک از سال ۲۰۱۸

بر اساس گزارش سازمان اوپک؛ میزان عرضه نفت غیر اوپک در سال ۲۰۱۸ با رشد قابل ملاحظه ۲/۹۱ میلیون بشکه در روز همراه شد که نسبت به سال ۲۰۱۷، سه برابر افزایش یافت. بخش عمده این افزایش سالیانه از سوی آمریکا با رشد ۲/۲۶ میلیون بشکه در روز بوده است. علاوه بر آمریکا، کشورهای غیر اوپک نظیر کانادا، روسیه و انگلستان در این رشد عرضه نفت غیر اوپک، نقش داشتند. در واقع، به دنبال قرارداد سال ۲۰۱۶، احیای عرضه نفت در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ باعث افزایش شرایط بازار نفت و افزایش قیمت‌ها به ویژه افزایش قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت نایمکس در حدود ۱۴ دلار به ازای هر بشکه یا حدود ۲۷/۵ درصد و میانگین سالیانه ۶۴/۹۰ دلار به ازای هر بشکه در سال ۲۰۱۸ شد.

در سال گذشته میلادی، جریان نقد آزاد^۱ FCF در میان اعضای غیر اوپک به رکوردی بالغ بر ۳۱۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ رسید که ۱۰۰ درصد سالیانه افزایش یافت. با وجود کاهش قیمت نفت در سال ۲۰۱۵، دلایل متعددی برای این افزایش قابل توجه جریان نقدی آزاد وجود دارد از جمله آن می‌توان به بالا رفتن قیمت نفت در سال گذشته، کاهش سطوح هزینه و کاهش سرمایه‌گذاری اشاره کرد. انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۹ جریان نقد آزاد غیر اوپک ۱۵ درصد کاهش یابد. البته پیش‌بینی می‌شود این میزان در سال ۲۰۲۰ با ۲۳ درصد افزایش به ۳۲۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ برسد. همان‌طور که در نمودار ۱ اشاره شده است، بر اثر این افزایش جریان نقد آزاد، فعالیت در بخش بالادستی اعضای غیر اوپک همواره برای سال جاری به سطح بالا در نظر گرفته شده است.

۱. Free Cash Flow (FCF) یا جریان نقد آزاد معیاری برای اندازه‌گیری عملکرد است و وجه نقدی را نشان می‌دهد که شرکت پس از انجام مخارج لازم برای نگهداری یا توسعه دارایی‌ها، در اختیار دارد. در یکی از روش‌های اندازه‌گیری، جریان نقد آزاد از طریق کسر کردن مخارج سرمایه‌ای از جریان نقد عملیاتی محاسبه می‌شود.

نمودار ۱. جریان نقد آزاد و سرمایه‌گذاری غیر اوپک در سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۴
(میلیارد دلار)

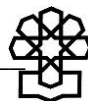

مأخذ: ماهنامه بازار نفت اوپک.

نکته: سال‌های ۲۰۲۰* - ۲۰۱۹* پیش‌بینی.

هم‌زمان با افزایش جریان نقد آزاد، شرکت‌های اکتشاف و تولید پروژه‌های عظیمی را با کشورهای غیر عضو اوپک شروع کرده‌اند که تا دو سال آینده نیز ضمانت اجرایی دارند. کل مخارج سرمایه‌ای برای نفت شیل اعضای غیر اوپک در سال جاری حدود ۱۲۴ میلیارد دلار خواهد بود.

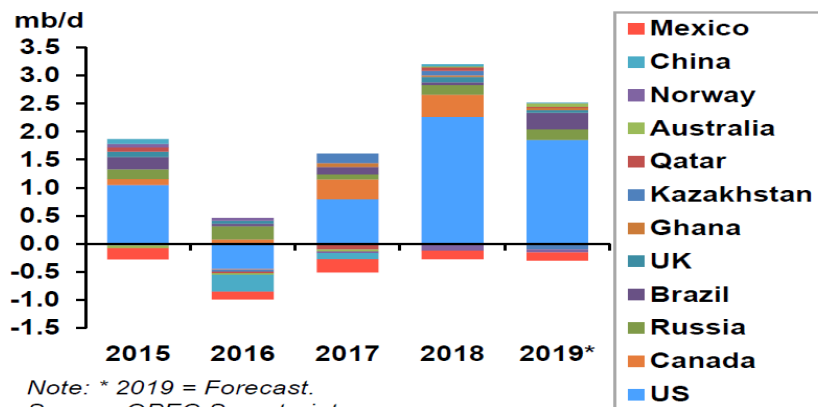
علاوه بر توسعه ژئوپلیتیکی، عملکرد عرضه غیر اوپک در سال ۲۰۱۹ به عوامل متعددی بستگی دارد. رشد عرضه به نظر کندتر از میزان سال گذشته در نظر گرفته شده است. همچنین رشد کند اقتصادی به میزان ۳/۲ درصد بر این میزان عرضه اثرگذار است. تولید نفت شیل آمریکا به لحاظ مواجه شدن با محدودیت‌های لجستیکی پُرهزینه شده است. چنین محدودیت‌هایی بر تولید نفت کانادا اثر گذاشته است.

به طور کلی ۸۶ درصد از رشد عرضه نفت غیر اوپک در سال ۲۰۱۹ از سوی آمریکا (۱/۸۵ میلیون بشکه در روز)، برزیل (۰/۳۰ میلیون بشکه در روز)، روسیه (۰/۱۹ میلیون بشکه در روز) استرالیا (۰/۰۶ میلیون بشکه در روز)، انگلستان (۰/۰۵ میلیون بشکه در روز) و غنا (۰/۰۴ میلیون بشکه در روز) خواهد بود، در مقابل کشورهای مکزیک، قزاقستان، نروژ، اندونزی، کانادا و ویتنام کاهش عرضه خواهند داشت. (نمودار ۲)

نمودار ۲. تغییرات عرضه نفت غیر اوپک در کشورهای منتخب

(میلیون بشکه در روز)

Note: * 2019 = Forecast.

Source: OPEC Secretariat.

منابع و مآخذ

۱. بولتن روزانه (پنج‌شنبه ۱۳۹۸/۲/۱۹). «تأثیر عدم تمدید معافیت خرید نفت ایران بر بازار نفت»، امور بین‌الملل شرکت ملی نفت. برگرفته از تارنمای:
www.nioc-intl.com
۲. خبرگزاری ایرنا (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۸). «هند در حال ارزیابی هزینه‌های سنگین توقف واردات نفت ایران است»، کد خبر ۸۳۳۰۷۹۵۳. برگرفته از تارنمای: www.irna.ir
3. EIA. May 8th, 2019. "Weekly Petroleum Status Report", Retrieved from www.eia.gov
4. Lee, Julian. (May 12th, 2019). "The winner from Trump's Iran sanctions Saudi Arabia?", Retrieved from www.bloomberg.com
5. "Opec Oil Market Report", (May, 2019), Retrieved from www.opec.org
6. Slav, Irina. (May 8th, 2019). "Iraq close to signing mega \$53 billion oil deal", Retrieved from <https://oilprice.com>

شماره مسلسل: ۱۶۴۶۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه تحولات انرژی (۲۴) دوره دهم

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه کننده: زهرا جعفری

ناظران علمی: حسین افشین، علی اصغر اژدری، فریدون اسعدی

متقاضی: کمیسیون انرژی

واژه‌های کلیدی:

۱. جریان نقد آزاد

۲. هند

۳. عربستان

۴. نفت

۵. عراق

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۳/۱۳